

พลวัตการประกอบธุรกิจประกันชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ*

DYNAMICS OF INTEGRATED BUDDHIST LIFE INSURANCE BUSINESS

มูจจรินทร์ ทศตรกุลพัฒน์¹, สมเดช นามเกต² และ อภินันท์ จันตะนี³
Mutjarin Thatsadonkunlaphat¹, Somdet Namket² and Aphinant Chantaneey
¹⁻³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
¹⁻³Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author's Email: mutjarin1980@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง พลวัตการประกอบธุรกิจประกันชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ: การสร้างหลักประกันชีวิตทางสังคมของภาคีการประกอบธุรกิจประกันชีวิตของชุมชนตำบลมีชัย อำเภอมะนัง จังหวัดน่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษารูปแบบการสร้างหลักประกันชีวิตทางสังคมของภาคีการประกอบธุรกิจประกันชีวิตในชุมชน (2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักประกันชีวิตทางสังคม และ (3) วิเคราะห์พลวัตการประกอบธุรกิจประกันชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และการสนทนากลุ่ม จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 คน ประกอบด้วยตัวแทนบริษัทประกันชีวิต ผู้นำชุมชน และผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสร้างหลักประกันชีวิตทางสังคมในชุมชนตำบลมีชัยสามารถจำแนกได้เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ (1) เครือข่ายธุรกิจประกันชีวิตของภาคเอกชน (2) กลุ่มประกันชีวิตในระดับชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์และกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ และ (3) ระบบประกันสังคมของภาครัฐ ซึ่งสะท้อนถึงการบูรณาการกลไกหลักประกันทางสังคมในระดับพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม นอกจากนี้ แนวทางการพัฒนาหลักประกันชีวิตทางสังคมควรมุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันภัยรายย่อย การส่งเสริมความรู้ทางการเงินของประชาชน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในชุมชน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในบริการประกันภัย

การวิเคราะห์พลวัตการประกอบธุรกิจประกันชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ พบว่าสามารถประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธรรม 4 ได้แก่ สัจจะ ทมะ ขันติ และจาคะ เป็นกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการธุรกิจประกันชีวิต เพื่อส่งเสริมจริยธรรม ความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อ

* Received December 29, 2025; Revised 7 March 2026; Accepted 7 March 2026

สังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและนำไปสู่ความยั่งยืนของระบบประกันชีวิตในระยะยาว

คำสำคัญ: หลักประกันชีวิตทางสังคม, ธุรกิจประกันชีวิต, พุทธบูรณาการ, ฆราวาสธรรม 4, การพัฒนาชุมชน

Abstract

This study entitled “Buddhist-Integrated Dynamics of Life Insurance Business: Social Life Security Development of Life Insurance Business Networks in Meechai Subdistrict, Mueang Nong Khai District, Nong Khai Province” aims to (1) examine the forms of social life security development among life insurance business networks in the community, (2) investigate approaches for developing social life security systems, and (3) analyze the dynamics of Buddhist-integrated life insurance business practices.

This research employed a qualitative methodology. Data were collected through in-depth interviews, observation, and focus group discussions with 30 key informants consisting of life insurance agents, community leaders, and related stakeholders. The data were analyzed using descriptive content analysis. The findings revealed that the forms of social life security development in Meechai community can be categorized into three major models: (1) private life insurance business networks, (2) community-based life security groups such as savings groups and funeral welfare associations, and (3) the government social security system. These mechanisms reflect the integration of multi-sector social protection systems at the community level. In addition, the development of community-based life security should emphasize microinsurance product development, financial literacy promotion, community collaboration networks, and the application of digital technology in insurance services.

The analysis of Buddhist-integrated life insurance dynamics indicated that the Four Layperson Dhammas (Sacca, Dama, Khanti, and Cāga) can be applied as an ethical framework for life insurance business management. Such integration promotes transparency, accountability, and social responsibility, leading to greater consumer trust and the long-term sustainability of life insurance systems.

Keywords: Social life security, Life insurance business, Buddhist integration, Four Layperson Dhammas, Community development

บทนำ

การประกันชีวิต (Life Insurance) เป็นกลไกสำคัญของระบบการเงินที่ช่วยบริหารความเสี่ยงและสร้างหลักประกันความมั่นคงให้แก่บุคคลและครอบครัว โดยมีหลักการสำคัญคือการเฉลี่ยความเสี่ยงจากบุคคลหนึ่งไปสู่กลุ่มบุคคลที่มีลักษณะความเสี่ยงใกล้เคียงกัน เพื่อลดผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการสูญเสียชีวิต นอกจากการคุ้มครองด้านชีวิตแล้ว การประกันชีวิตยังมีบทบาทในการส่งเสริมการออม การวางแผนทางการเงิน และการลดหย่อนภาษีเงินได้ตามกฎหมาย อีกทั้งยังมีส่วนสนับสนุนการลงทุน การจ้างงาน และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม (สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2551)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าธุรกิจประกันชีวิตจะมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม แต่ในทางปฏิบัติยังพบปัญหาหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภค เช่น การไม่จ่ายค่าสินไหม การจ่ายผลตอบแทนไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่โฆษณา การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในกรมธรรม์โดยไม่แจ้งให้ทราบ การปฏิเสธการต่อสัญญาประกัน ตลอดจนปัญหาการขายประกันควบคู่กับผลิตภัณฑ์ทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ รวมถึงพฤติกรรมของตัวแทนประกันและการบริการหลังการขาย (Esanbiz Community News, 2567) ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดด้านคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและความยั่งยืนของธุรกิจประกันชีวิตในระยะยาวในบริบทของสังคมไทย แนวคิดทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลและองค์กร หลักพุทธธรรมหลายประการสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินธุรกิจได้ เช่น ปาปนิกรธรรม 3 อธิบาป 4 พรหมวิหาร 4 และสัปปุริสธรรม 7 โดยเฉพาะ “ฆราวาสธรรม 4” ซึ่งประกอบด้วย สัจจะ (ความซื่อสัตย์) ทมะ (การฝึกตนและควบคุมตนเอง) ขันติ (ความอดทนอดกลั้น) และจาคะ (ความเสียสละ) ซึ่งถือเป็นหลักธรรมสำหรับการดำเนินชีวิตของคฤหัสถ์ที่สามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจอย่างมีคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

นอกจากนี้ ในระดับชุมชนยังพบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนและกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ โดยเฉพาะการจัดเก็บเงินสมทบของสมาชิกเพื่อนำไปใช้เป็นสวัสดิการด้านงานศพและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง แต่ในบางกรณีพบว่า การจ่ายเงินช่วยเหลือแก่สมาชิกเป็นไปด้วยความล่าช้าหรือไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของกลุ่ม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกในชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง “พลวัตการประกอบธุรกิจประกันชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ” โดยมุ่งศึกษาการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมในการ

พัฒนาแนวทางการดำเนินธุรกิจประกันชีวิตและการจัดการสวัสดิการชุมชนให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรม อันจะนำไปสู่การสร้างเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค สมาชิก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจประกันชีวิตและระบบสวัสดิการชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการสร้างหลักประกันชีวิตทางสังคมของภาคีการประกอบธุรกิจประกันชีวิตของชุมชนตำบลมีชัย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อพัฒนาหลักประกันชีวิตทางสังคมของภาคีการประกอบธุรกิจประกันชีวิตของชุมชนตำบลมีชัย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
3. เพื่อเสนอพลวัตการประกอบธุรกิจประกันชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสังเกต (Observation) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยไว้ ดังนี้

1.1 การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Sources) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และหลักฐานที่เกี่ยวข้องพระไตรปิฎก หนังสือ รายงานการวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกันชีวิตหรือการประกันภัย

1.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลักในตำบลมีชัย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ข้อมูลจากการสังเกต (Observation) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกับผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการประกันชีวิตหรือการประกันภัยแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เชิงพรรณนา

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สามารถให้ข้อมูลได้ในตำบลมีชัย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 30 คน มีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ 1) เป็นผู้มีความรู้เรื่องการประกันชีวิตหรือการประกันภัยเป็นอย่างดี 2) เป็นผู้ที่สนใจหรือเป็นผู้เอาประกันชีวิตหรือผู้เอาประกันภัย 3) เป็นผู้ประกอบธุรกิจการประกันชีวิตหรือการประกันภัย หรือเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจการประกันชีวิตหรือการประกันภัย หรือเป็นกลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชน กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ 4) เป็นประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลมีชัย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคายผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

(Key Informants) จำนวน 30 คน ประกอบด้วย (1) ผู้ประกอบธุรกิจประกันชีวิต จำนวน 5 แห่ง (2) ผู้ขายหรือตัวแทนสำนักงานประกันชีวิต จำนวน 5 คน (3) ผู้อำนวยการหรือผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) จังหวัดหนองคาย จำนวน 2 คน (4) ประชาชนที่ทำประกันชีวิตหรือเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน หรือสมาชิกกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ จำนวน 13 คน (5) ตัวแทนกองทุนสวัสดิการชุมชน และตัวแทน กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีอยู่ 3 แบบ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ผู้วิจัยได้ออกแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเนื้อหาจากแนวคิดที่ต้องการศึกษา มีทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ การบันทึกข้อมูล วันสัมภาษณ์ สถานที่

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการสร้างหลักประกันชีวิตทางสังคมของภาคีการประกอบธุรกิจประกันชีวิตของชุมชนตำบลมีชัย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย การพัฒนาหลักประกันชีวิตทางสังคมของภาคีการประกอบธุรกิจประกันชีวิตของชุมชนตำบลมีชัย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย และเสนอพลวัตการประกอบธุรกิจประกันชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ

3.2 การสังเกต (Observation) ผู้วิจัยลงพื้นที่ ณ ตำบลมีชัย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย เพื่อพบปะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 30 คน บันทึกการสังเกต ข้อมูลแวดล้อมทุกกรณี ทศนคติความคิดเห็นของแต่ละคน เพื่อให้ได้ข้อมูลตามความเป็นจริงว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความสนใจในการทำประกันชีวิตหรือการประกันภัยหรือไม่ ผู้ให้ข้อมูลหลักมีปัญหาในการทำประกันชีวิต มีผลกระทบหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากกรมธรรม์จากบริษัทประกันชีวิตเป็นไปตามเงื่อนไขของกรมธรรม์หรือไม่ หรือมีปัญหาในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนสวัสดิการชุมชน หรือกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์หรือไม่

3.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยติดต่อบัณฑิตศึกษา เพื่อดำเนินการกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าร่วมกิจกรรม

3.4 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ในการวิจัย โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1) สร้างแบบสัมภาษณ์จากกรอบเนื้อหาของวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยเพื่อตอบโจทย์การวิจัย 2) เสนอร่างแบบสัมภาษณ์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา 3) นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามที่

อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ 4) นำข้อมูลที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในด้านการประกันชีวิตหรือพุทธศาสนา เพื่อเพิ่มมิติในคำถามที่เกี่ยวข้องกับหลักทวารวาสธรรม 5) นำแบบสัมภาษณ์ที่ขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ 6) นำแบบสัมภาษณ์ไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

4.1 รวบรวมข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 และรวบรวมข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ข้อมูลที่เป็นเอกสารงานเขียนของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา หนังสือหรือตำรา เอกสาร งานวิจัย และเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

4.2 ผู้วิจัยติดต่อบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย เพื่อขอหนังสือความร่วมมือในการทำวิจัย ไปยังกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน

4.3 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลดำเนินการโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้แทนบริษัทประกันชีวิต โดยใช้แนวคำถามที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปยังกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 30 คน จำนวน 30 ฉบับ และรับคืนมาด้วยตนเองทั้งหมดแล้ว ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์

4.4 เมื่อได้แบบสัมภาษณ์มา จำนวน 30 ฉบับ ถือว่าเป็นแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แล้ว นำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

4.5 การสังเกต (Observation) บันทึกการสังเกต ข้อมูลแวดล้อมทุกกรณี ทศนคติ ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 30 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลตามความเป็นจริงในเรื่องการประกันชีวิต กองทุนสวัสดิการชุมชน หรือการฌาปนกิจสงเคราะห์ของชุมชนตำบลมีชัย อำเภอมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

4.6 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่เฉพาะเจาะจงตามเกณฑ์การคัดเลือกดังกล่าวไว้แล้ว ตามขั้นตอนการสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่ม ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบการสร้างหลักประกันชีวิตทางสังคมของภาคการประกอบธุรกิจประกันชีวิตของชุมชนตำบลมีชัย การพัฒนาเสริมสร้างหลักประกันชีวิตทางสังคมของภาคการประกอบธุรกิจประกันชีวิตของชุมชนตำบลมีชัย และการวิเคราะห์และเสนอพลวัตการประกอบธุรกิจประกันชีวิตเชิง พุทธบูรณาการ เพื่อให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิด สภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา เพื่อแสดงตัวชี้วัดความสำเร็จในพลวัตการประกอบธุรกิจประกันชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ สะดวก และง่ายต่อ การค้นหาข้อมูล ในการจัดทำแฟ้มเพื่อประโยชน์ต่อการค้นหาข้อมูล ประกอบด้วย แฟ้มข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อยหรือสัมมนากลุ่มย่อย ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ

5.1 ข้อมูลที่เป็นแบบบันทึกการสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วันที่ ช่วงเวลา สถานที่สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ครั้งที่ ชื่อผู้สัมภาษณ์ บทสัมภาษณ์

5.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มจะถูกถอดความ และวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย แล้วจึงทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

5.3 เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ใน แต่ละประเด็นมาสรุป เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนของการเขียนรายงานการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

๑ รูปแบบการสร้างหลักประกันชีวิตทางสังคมของภาคีการประกอบธุรกิจประกันชีวิตของชุมชนตำบลมีชัย อำเภอมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย สรุปได้ ๓ รูปแบบ ดังนี้

๑. รูปแบบภาคีในเครือข่ายธุรกิจประกันภัย (บริษัทประกันชีวิตภาคเอกชน) ตัวแทนหลัก ได้แก่ เมืองไทยประกันชีวิต, ไทยประกันชีวิต, กรุงเทพประกันชีวิต, ไทยสมุทรประกันชีวิต, FWD, เจอเนอราลี, อลิอันซ์ อยุธยา, AIA, ทิพยประกันชีวิต และคัมภีร์โตเกียวมารีนประกันชีวิต บทบาทสำคัญ คือนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตมาตรฐานให้เข้าถึงชุมชน, สนับสนุนองค์ความรู้ ความเข้าใจด้านการประกันชีวิต, จัดให้มีช่องทางบริการ เช่น ตัวแทนประกันในพื้นที่/ประกันกลุ่มสำหรับชุมชน และทำงานร่วมกับองค์กรท้องถิ่นเพื่อขยายการเข้าถึงระบบประกันชีวิต ลักษณะเด่น คือ ส่งเสริมให้ชุมชนเข้าถึงระบบประกันชีวิตที่ได้มาตรฐาน มีความมั่นคง และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

๒. รูปแบบภาคีกลุ่มประกันชีวิตในชุมชน (ชุมชนจัดการเอง) โดยมีลักษณะเด่น คือ เป็นการรวมตัวของคนในพื้นที่เพื่อสร้างหลักประกันชีวิตแบบพึ่งพาตนเอง ใช้ทุนและทรัพยากรในพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมท้องถิ่น และสะท้อนพลังของการรวมกลุ่ม การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน ซึ่งแบ่งออกเป็น ๖ กลุ่ม ดังนี้๑) กลุ่มออมสิน/กลุ่มออมทรัพย์ชุมชน สมาชิกออมเงินรายเดือนหรือรายปี ใช้เงินออมบางส่วนเป็นทุนประกันชีวิต ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น คือ หากไม่มีทุนสำรองหรือดอกเบี้ยจริง อาจจ่ายผลตอบแทนไม่ได้ ต้องมีระบบตรวจสอบบัญชี ๒) กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ สมาชิกจ่ายเบี้ยเป็นงวด เมื่อเสียชีวิตจะจ่ายเงินช่วยเหลือ ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น คือ เสี่ยงขาดทุนหากมีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก หรือการบริหารไม่

โปร่งใส ๓) กลุ่มขายขยะรีไซเคิลเพื่อทำฅาปนกิจ ใช้จ่ายจากการรีไซเคิลขยะเข้ากองทุน ฅาปนกิจ ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น คือ รายได้ไม่แน่นอน หากเศรษฐกิจไม่ดีอาจไม่มีเงินเพียงพอ ๔) กลุ่มฅาปนกิจในกลุ่มอาชีพ รวมตัวกันตามอาชีพ เช่น ช่าง พ่อค้า สมาชิกจ่ายเบี้ยตามชั้นอัตรา ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น คือ ถ้าสมาชิกน้อยหรือค่าใช้จ่ายสูงอาจขาดความมั่นคง ๕) กลุ่มฅาปนกิจจากกองทุนออมทรัพย์หมู่บ้าน นำเงินบางส่วนจากกองทุนออมทรัพย์หมู่บ้านมาจัดตั้งกองทุน ฅาปนกิจ ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น คือ หากมีการถอนเงินมากหรือต้นทุนสูง อาจจ่ายไม่ครบ และ ๖) กลุ่มฅาปนกิจแบบสมัครใจรายปี บุคคลสมัครรายปี จ่ายเบี้ยต่ออายุทุกปี มีทุนคุ้มครอง ตามที่กำหนด ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น คือ หากสมาชิกใหม่ลดลงหรือถอนออกมากอาจขาดทุน ๓. รูปแบบภาคีกลุ่มประกันสังคมหนองคาย (ภาครัฐ) ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติ ประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กลุ่มเป้าหมาย คือ แรงงานในระบบและนอกระบบ โดยเฉพาะแรงงานอิสระในจังหวัดหนองคาย บทบาทสำคัญ คือ เปิดโอกาสให้แรงงาน นอกระบบสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐, ให้สิทธิประโยชน์ด้านหลักประกันชีวิต และสุขภาพ เช่น เงินทดแทนกรณีเจ็บป่วย, เงินทดแทนกรณีทุพพลภาพ, เงินสงเคราะห์กรณี เสียชีวิต, เงินออมชราภาพ เป็นระบบหลักประกันขั้นพื้นฐานที่ครอบคลุมประชาชนอย่างทั่วถึง ลักษณะเด่น คือ สร้างความมั่นคงให้แรงงานทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยในชุมชน เข้าถึง สิทธิขั้นพื้นฐานจากภาครัฐ ซึ่งทั้ง

๓. รูปแบบ สะท้อนพลังความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการสร้างหลักประกันชีวิตที่ เข้าถึงได้จริง ครอบคลุม และยั่งยืนสำหรับคนในชุมชน ตำบลมีชัย จังหวัดหนองคาย

๒ การพัฒนาหลักประกันชีวิตทางสังคมของภาคีการประกอบธุรกิจประกันชีวิตใน ชุมชนตำบลมีชัย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย เป็นความร่วมมือของภาคีต่าง ๆ ทั้งบริษัทประกันชีวิต หน่วยงานรัฐ ตัวแทน นายหน้า องค์กรชุมชน และภาคเอกชน ที่มุ่ง พัฒนาแนวทางการประกันชีวิตให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นของตำบลมีชัย เพื่อให้ชุมชน สามารถบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสุขภาพและการเงินได้ด้วยตนเอง และนำไปสู่การสร้าง “สังคมที่มีหลักประกันชีวิตถ้วนหน้า” อย่างแท้จริง โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ ๑) การ ออกแบบผลิตภัณฑ์ประกันภัยรายย่อย ที่มีเบี้ยประกันต่ำ เงื่อนไขเรียบง่าย และยืดหยุ่นในการ ชำระเบี้ย เพื่อให้สอดคล้องกับรายได้ของกลุ่มเปราะบางและอาชีพอิสระในชุมชน ๒) การ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการเงินและการบริหารความเสี่ยง โดยจัดอบรมและเผยแพร่ ข้อมูลผ่านช่องทางที่เข้าถึงง่าย ใช้ภาษาที่เข้าใจได้ เพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการ วางแผนทางการเงินและการมีหลักประกันชีวิต ๓) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในชุมชน ผ่านการทำงานร่วมกับสหกรณ์ออมทรัพย์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และองค์กรท้องถิ่น เพื่อเป็น ช่องทางกระจายผลิตภัณฑ์และเพิ่มความน่าเชื่อถือของระบบ ๔) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล (Insurtech) ในการรับประกัน การจัดการข้อมูล และการจ่ายสินไหม เพื่อเพิ่มความ สะดวกและลดต้นทุนการดำเนินงาน โดยเฉพาะสำหรับประชาชนในพื้นที่ห่างไกล

๓. พลวัตการประกอบธุรกิจประกันชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ เป็นการผสมหลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนาเข้ากับกลไกทางธุรกิจ ในงานวิจัยนี้ใช้หลักฆราวาสธรรม ๔ ดังนี้ ๑) พลวัตแห่งสัจจะ (ความซื่อสัตย์) สู่ความโปร่งใส ความเชื่อมั่น และธรรมาภิบาล ในการบริหารสัญญาและการจ่ายสินไหมที่เป็นธรรมและรวดเร็ว ๒) พลวัตแห่งทมะ (การฝึกตน) สู่การพัฒนาคุณภาพบุคลากร การฝึกฝนด้านศีลธรรมพื้นฐานไปสู่การพัฒนาและควบคุมตนในเชิงวิชาชีพการควบคุมคุณภาพและกำกับดูแลพฤติกรรมของตัวแทน และพนักงานให้สอดคล้องกับจรรยาบรรณ ๓) พลวัตแห่งขันติ (ความอดทน) สู่ความเพียรและการปรับตัวขององค์กร การอดทนต่ออุปสรรคส่วนตัวของตัวแทนไปสู่ความยืดหยุ่น ความอดทนต่อความผันผวนทางเศรษฐกิจ การแข่งขันที่รุนแรง การเปลี่ยนแปลงของกฎหมาย และจัดการกับข้อร้องเรียนของลูกค้าอย่างละเอียดอ่อน ๔) พลวัตแห่งจาคะ (ความเสียสละ) สู่การแบ่งปันการสร้างคุณค่าร่วมกับสังคมและความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ตัวแทนต้องให้คำปรึกษาโดยเน้นประโยชน์สูงสุดของลูกค้าเป็นสำคัญ

อภิปรายผล

1. รูปแบบการสร้างหลักประกันชีวิตทางสังคมของภาคีการประกอบธุรกิจประกันชีวิต ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการสร้างหลักประกันชีวิตทางสังคมของภาคีการประกอบธุรกิจประกันชีวิตในชุมชนตำบลมีชัย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย สามารถจำแนกออกเป็น 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ (1) รูปแบบภาคีเครือข่ายธุรกิจประกันชีวิตของภาคเอกชน (2) รูปแบบภาคีกลุ่มประกันชีวิตในชุมชนที่บริหารจัดการโดยประชาชน และ (3) รูปแบบระบบประกันสังคมของภาครัฐ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของการบูรณาการระบบหลักประกันทางสังคมในระดับพื้นที่ โดยมีการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อสร้างระบบหลักประกันชีวิตที่ครอบคลุมและสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง ผลการศึกษาดังกล่าวสามารถอธิบายได้ผ่านแนวคิดระบบสวัสดิการแบบพหุภาคี (Multi-pillar Social Protection System) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการสร้างหลักประกันทางสังคมที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยกลไกจากหลายภาคส่วนร่วมกันดำเนินการ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชน เพื่อกระจายความเสี่ยงทางเศรษฐกิจของประชาชนในระยะยาว ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Hsiao และ Tsai (2017) ที่พบว่า ความรู้ทางการเงินและการเข้าถึงข้อมูลผ่านตัวแทนหรือสถาบันทางการเงินมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าร่วมระบบประกันชีวิตของประชาชน โดยเครือข่ายบริการที่เข้าถึงได้ในระดับชุมชนสามารถช่วยเพิ่มอัตราการเข้าร่วมระบบประกันวัยได้อย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับการศึกษาของ Weedige et al. (2019) ที่พบว่า ความรู้ด้านประกันวัยและความเชื่อมั่นต่อสถาบันประกันวัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของประชาชน ในระดับมหภาค ผลการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับงานของ Browne และ Kim (1993) ซึ่งพบว่าปัจจัยด้านโครงสร้างเศรษฐกิจ

รายได้ประชากร และโครงสร้างประชากรศาสตร์มีอิทธิพลต่อความต้องการประกันชีวิตในระดับประเทศ รวมทั้งการศึกษาของ Beck และ Webb (2003) ที่พบว่า ระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ความลึกของระบบการเงิน และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริโภคประกันชีวิตของประชาชน สำหรับบริบทของประเทศไทย ผลการศึกษายังสอดคล้องกับการศึกษาของ นิยมศิลป์ และสัญญาวิวัฒน์ (2557) ที่พบว่า การพัฒนาระบบประกันชีวิตจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนในการส่งเสริมความรู้ทางการเงินและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงหลักประกันทางเศรษฐกิจของประชาชน นอกจากนี้ สุวรรณ สุขเจริญ และคณะ (2562) ยังพบว่า ปัจจัยด้านรายได้ ระดับการศึกษา และการรับรู้ประโยชน์ของประกันชีวิตมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของประชาชน นอกจากนี้ Rey-Ares et al. (2024) ยังชี้ให้เห็นว่า ความรู้ทางการเงิน การวางแผนทางการเงินระยะยาว และความสามารถในการควบคุมตนเอง เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริโภคประกันชีวิตในแต่ละช่วงวัย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาระบบหลักประกันชีวิตในระดับชุมชนจำเป็นต้องดำเนินควบคู่กับการพัฒนาความรู้ทางการเงินและการวางแผนชีวิตของประชาชน

2. การพัฒนาหลักประกันชีวิตทางสังคมของภาคการประกอบธุรกิจประกันชีวิต ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาหลักประกันชีวิตทางสังคมในชุมชนควรมุ่งเน้นใน 4 มิติสำคัญ ได้แก่ (1) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันภัยรายย่อย (Microinsurance) (2) การส่งเสริมความรู้ทางการเงินของประชาชน (3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของภาคีในชุมชน และ (4) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการประกันชีวิต ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Churchill (2006) ที่เสนอว่า ระบบประกันภัยรายย่อยเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างหลักประกันทางเศรษฐกิจให้กับประชาชนรายได้น้อย และช่วยลดความเสี่ยงทางการเงินของครัวเรือนในประเทศกำลังพัฒนา นอกจากนี้ Biener และ Eling (2012) ยังพบว่า การพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีในอุตสาหกรรมประกันภัยสามารถช่วยลดต้นทุนการดำเนินงานและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการของประชาชนได้ ในทำนองเดียวกัน Cole et al. (2013) พบว่า การให้ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประกันภัยสามารถเพิ่มอัตราการเข้าถึงระบบประกันภัยของประชาชนได้อย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่ Giné, Townsend และ Vickery (2008) พบว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์ประกันภัยให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนสามารถช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบประกันภัยได้ในบริบทของประเทศไทย ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนลักษณ์ เวชประสิทธิ์ (2565) ซึ่งพบว่า สมรรถนะของตัวแทนประกันชีวิตทั้งด้านความรู้ผลิตภัณฑ์ ทักษะการสื่อสาร และทัศนคติในการให้บริการ มีบทบาทสำคัญต่อความเชื่อมั่นของลูกค้าและประสิทธิภาพของระบบบริการประกันชีวิต

3. พลวัตการประกอบธุรกิจประกันชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ ผลการศึกษาพบว่า พลวัตการประกอบธุรกิจประกันชีวิตเชิงพุทธบูรณาการสามารถอธิบายผ่านการประยุกต์ใช้หลัก

ฆราวาสธรรม 4 ได้แก่ สัจจะ ทมะ ชันติ และจาคะ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการธุรกิจประกันชีวิตเพื่อส่งเสริมจริยธรรม ความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อสังคม ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรณัฐสุมิน เตชะเบญจรัตน์ (2562) ที่พบว่าหลักพุทธจริยธรรมสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจประกันชีวิตเพื่อเสริมสร้างความซื่อสัตย์และความน่าเชื่อถือขององค์กร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2559) ที่อธิบายว่าหลักฆราวาสธรรม 4 เป็นหลักธรรมที่สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กรเพื่อสร้างสมดุลระหว่างประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางจริยธรรม ในทำนองเดียวกัน Clarke (2016) ชี้ให้เห็นว่า จริยธรรมทางธุรกิจเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อความยั่งยืนของอุตสาหกรรมประกันภัย เนื่องจากความไว้วางใจของลูกค้าเป็นรากฐานของระบบประกันภัย ดังนั้น การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจประกันชีวิตจึงสามารถช่วยเสริมสร้างความโปร่งใส ความเชื่อมั่น และความยั่งยืนขององค์กรในระยะยาว

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยเรื่อง พลวัตการประกอบธุรกิจประกันชีวิตเชิงพุทธบูรณาการทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังนี้

รูปแบบการสร้างหลักประกันชีวิตทางสังคมของภาคี
การประกอบธุรกิจประกันชีวิตของชุมชนตำบลมีชัย
อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

การพัฒนาหลักประกันชีวิตทางสังคมของภาคี
การประกอบธุรกิจประกันชีวิตของชุมชนตำบลมีชัย
อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

พลวัตการประกอบธุรกิจประกันชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากแผนภาพสรุปได้ ดังนี้ รูปแบบหลักประกันชีวิตทางสังคมในชุมชนตำบลมีชัยมี 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ภาคีธุรกิจประกันชีวิตเอกชน เช่น เมืองไทยประกันชีวิต ไทยประกันชีวิต

กรุงเทพประกันชีวิต และ AIA 2) ภาศีกกลุ่มประกันชีวิตในชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจ และกองทุนออมทรัพย์หมู่บ้าน และ 3) ภาศีกประกันสังคมภาครฐตาม สำนักงานประกันสังคม มาตรา 40 สำหรับแรงงานนอกระบบ ซึ่งสะท้อนความร่วมมือหลายภาคส่วนในการสร้างหลักประกันชีวิตที่ครอบคลุมและยั่งยืน โดยมีแนวทางพัฒนา 4 ด้าน คือ การออกแบบประกันภัยรายย่อย การพัฒนาองค์ความรู้ทางการเงินและการบริหารความเสี่ยง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในชุมชน และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการประกัน ทั้งนี้ พลวัตประกันชีวิตเชิงพุทธบูรณาการประยุกต์หลักขราวาสธรรม 4 ได้แก่ สัจจะ (โปรงใส น่าเชื่อถือ) ทมะ (พัฒนาคนและระบบงาน) ขันติ (เพียรและปรับตัว) และจาคะ (แบ่งปัน รับผิดชอบต่อสังคม) เพื่อมุ่งให้ตัวแทนให้คำปรึกษาโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของลูกค้าเป็นสำคัญ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยเรื่อง พลวัตการประกอบธุรกิจประกันชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ: การสร้างหลักประกันชีวิตทางสังคมของภาศีกการประกอบธุรกิจประกันชีวิตของชุมชนตำบลมีชัย อำเภอมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย พบว่า การสร้างหลักประกันชีวิตทางสังคมของชุมชนตำบลมีชัยเกิดจากความร่วมมือของหลายภาคส่วน ทั้งภาครฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยสามารถจำแนกรูปแบบการสร้างหลักประกันชีวิตทางสังคมได้ 3 รูปแบบ ได้แก่ (1) เครือข่ายธุรกิจประกันชีวิตของภาคเอกชน (2) กลุ่มประกันชีวิตในระดับชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์และกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ และ (3) ระบบประกันสังคมของภาครฐ ซึ่งทั้งสามรูปแบบมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างหลักประกันทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประชาชนในพื้นที่

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า การพัฒนาหลักประกันชีวิตทางสังคมในชุมชนควรมุ่งเน้นการดำเนินงานใน 4 ด้านสำคัญ ได้แก่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันภัยรายย่อยที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน การเสริมสร้างความรู้ด้านการเงินและการบริหารความเสี่ยงให้แก่ประชาชน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรในชุมชน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบบริการประกันชีวิต

ในด้านพลวัตการประกอบธุรกิจประกันชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ พบว่าสามารถประยุกต์ใช้ หลักขราวาสธรรม 4 ได้แก่ สัจจะ ทมะ ขันติ และจาคะ เป็นกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการธุรกิจประกันชีวิต เพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความอดทน และการเสียสละ อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและการพัฒนาระบบประกันชีวิตที่มีความยั่งยืนในระยะยาว

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ภาครฐและหน่วยงานกำกับดูแล ควรส่งเสริมให้บริษัทประกันชีวิตบูรณาการหลักธรรมทางพุทธศาสนา เช่น ความซื่อสัตย์ เมตตา และอุเบกขา ในการออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการ เพื่อสร้างความยั่งยืนทางจริยธรรมในระบบประกันชีวิต, สนับสนุนให้มีหลักสูตร

อบรมด้านธรรมาภิบาลเชิงพุทธสำหรับผู้บริหารและตัวแทนประกัน เพื่อยกระดับคุณธรรมในการประกอบธุรกิจ, จัดทำแนวทางหรือมาตรฐานกลางสำหรับธุรกิจประกันชีวิตเชิงจริยธรรม เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและความไว้วางใจของผู้บริโภค

1.2 ภาคธุรกิจประกันชีวิต ควรกำหนดนโยบายองค์กรที่เน้นการให้บริการด้วยเมตตาและความรับผิดชอบ เพื่อลดการขายแบบเน้นผลประโยชน์เกินจริง, ส่งเสริมกิจกรรม CSR หรือโครงการสร้างเสริมสุขภาวะทางจิตใจของลูกค้าและพนักงาน โดยใช้แนวคิดพุทธธรรมเป็นฐาน, พัฒนาโมเดลธุรกิจแบบประกันชีวิตเพื่อสังคม ที่มุ่งเน้นความสมดุลระหว่างกำไรและประโยชน์ส่วนรวม

1.3 หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประกันชีวิต ควรผลักดันนโยบาย ที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจด้านการประกันชีวิตอย่างถูกต้อง ไม่ใช่แค่การขายเพียงอย่างเดียว

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

2.1 เชิงปฏิบัติการ ผู้บริหารองค์กรสามารถนำแนวคิดพุทธบูรณาการ ไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์การตลาด การบริหารความสัมพันธ์กับลูกค้า และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, ตัวแทนประกันสามารถประยุกต์หลักสติ ฆราวาสธรรม ๔ หรืออหิสา ๔ ในการทำงาน เพื่อเพิ่มความเข้าใจลูกค้าและลดปัญหาการขายเกินจริง

2.2 เชิงการศึกษา สถาบันการศึกษาสามารถใช้ผลวิจัยนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร ธุรกิจเชิงพุทธ หรือเศรษฐกิจเชิงจริยธรรม สำหรับนักศึกษาในสายบริหารและสังคมศาสตร์

2.3 เชิงสังคม หน่วยงานภาครัฐและเอกชนสามารถใช้ข้อมูลจากงานวิจัยนี้เพื่อส่งเสริม วัฒนธรรมองค์กรแห่งคุณธรรม ในภาคธุรกิจบริการอื่น ๆ ด้วย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาพลวัตของธุรกิจประกันชีวิตเชิงพุทธบูรณาการในบริบทต่างประเทศ เพื่อเปรียบเทียบแนวปฏิบัติระหว่างวัฒนธรรม

3.2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง “คุณธรรมเชิงพุทธ” กับ “ความพึงพอใจและความภักดีของลูกค้า” เพื่อหาตัวชี้วัดที่ชัดเจนในเชิงปริมาณ

3.3 ควรศึกษาไปยังธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ธนาการ การลงทุน หรือธุรกิจสุขภาพ เพื่อสร้างกรอบแนวคิดบูรณาการเชิงพุทธในระบบเศรษฐกิจโดยรวม

เอกสารอ้างอิง

กรณีฐสุมิน เตชะเบญจรัตน์. (2562). การประยุกต์ใช้หลักพุทธจริยธรรมในการบริหารธุรกิจประกันชีวิต. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา, 10(2), 45–60.

- นิยมศิลป์ ศรีสุข และ สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2557). การพัฒนาระบบประกันชีวิตกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครัวเรือนไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, 6(1), 75–90.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2559). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วัฒนลักษณ์ เวชประสิทธิ์. (2565). สมรรถนะของตัวแทนประกันชีวิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการลูกค้า. วารสารวิชาการการจัดการสมัยใหม่, 14(1), 89–104.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. (2551). ความรู้เกี่ยวกับการประกันชีวิต. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย.
- สุวรรณ สุขเจริญ, สมชาย พงศ์สุวรรณ และ กิตติศักดิ์ วัฒนกุล. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของประชาชนในประเทศไทย. วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์, 5(2), 112–126.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ 25 ขุททกนิกาย สุตตันปิฎก. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Beck, T., & Webb, I. (2003). Economic, demographic, and institutional determinants of life insurance consumption. *Journal of Risk and Insurance*, 70(1), 51–88.
- Biener, C., & Eling, M. (2012). Insurability in microinsurance markets. *The Geneva Papers on Risk and Insurance*, 37(1), 77–107.
- Browne, M. J., & Kim, K. (1993). An international analysis of life insurance demand. *Journal of Risk and Insurance*, 60(4), 616–634.
- Churchill, C. (2006). Protecting the poor: A microinsurance compendium. Geneva: International Labour Organization.
- Clarke, G. (2016). Ethics and trust in the insurance industry. *Journal of Business Ethics*, 137(2), 321–332.
- Cole, S., Giné, X., & Vickery, J. (2013). Barriers to household risk management. *Review of Financial Studies*, 26(7), 1720–1756.
- Esanbiz Community News. (2024). Problems in the life insurance business and consumer complaints. Retrieved March 10, 2025, from <https://esanbiz.com>

- Giné, X., Townsend, R., & Vickery, J. (2008). Patterns of rainfall insurance participation in rural India. *World Bank Economic Review*, 22(3), 539–566.
- Hsiao, Y. J., & Tsai, W. C. (2017). Financial literacy and participation in financial markets. *Journal of Banking & Finance*, 88, 15–29.
- Rey-Ares, L., Fernández-López, S., & Rodeiro-Pazos, D. (2024). Financial literacy, self-control and life insurance consumption. *Journal of Consumer Affairs*, 58(1), 210–235.
- Weedige, S. S., Ouyang, H., Gao, Y., & Liu, Y. (2019). Insurance literacy and decision making in personal insurance. *Sustainability*, 11(23), 6795.